

LÁSZLÓFFY CSABA

Beavatás a közeljövő titkaiba

*Közvetítő nélkül az istenit? –
végképp betört állat voltál lehet
s még azt reméled: a rühes ebek
nem kóstolják meg véredet (ne hidd!)
ELVÉRZŐ GÓG*

■ Lebegő kísértetjárás (?) a kert felett; nem árnyék, nem glória – talán a képzelet.

A még nem kész univerzum (Andrej Bitov) képzete: a korábbi búcsúink – »egy emlék száz feledése« – után.

Sejthetted volna, hogy ez a téma szinte már rögeszme.

Egy égnek lehet-e hét kupolája?

Bazári fényben könnyes veszteségek; az önelégültség torzulásai.

(Minő tehetség kell a mai világ divatos imitációjához?)

A fiatalság nem feltétlenül erény. Még a tudatlan lélek tisztasága sem.

Elbújsz a számok mögé. A képernyőn megjelenő tetszetős (mert zsúfolt) közhe-lyek – képsorok, adatok mögé. A pökhendi gyakorlatiasság egyfajta „tömegvonzási” törvény... Nem veszed észre vagy tagadod mindazt, ami gátol az álmodozásban.

Egy kis bátorság! Ma már mindegy – nem úgy, mint gyermekkorodban –, hogy mi az, amitől legszívesebben sírva fakadnál: a korholástól vagy a buzdítástól?

Folynak a felfedezőutak. Kúszni s megkapaszkodva kiülni a locsogó víz fölé nyúló fágra. Ha lenézel, mintha sebesen futna ki alólad az idő...

Ugyanaz a lány volt: lejött a sóstóhoz, és segített földidézni benned azt a délutánt. Tágra nyílt szemében a tűnékenység szivárványfoszlányai.

A háború előtti Sórét, a csonkítatlan fenyeserdő s a serdülőkor szépsége. Elképzelik-e a gyermekeid, hogy olykor milyen zavarban vagy? (Nem mint *A mai büntett* című olvasmányod Loganja, a harminc-valahány évvel ezelőtti Nagyvilágból – ő „egészen más volt; jámbor, hájas, zsíros hajú férfi, azzal kérkedett, hogy mindenütt feltalálja magát, és a jég hátán is megél...”)

Ember gondja, tralala!... Nem földi féregé és pacsirtáé.

A megvetés – ha (a folyó ki-kicsapó hullámaival) netalán a partra hozza a víz.

Mélykék hegyháton gurul még a kő, a száz esztendeje elhajított bosszúé?

A tárgyak »örökkévalóságán« kívül, ami a sűrű gomolygásban kivesző – („...a bitón Levszki mint dobálta magát!”)

Földhözragadt ósdi fogalmak, hasonlatok.

Amit a szél feltámaszt – a tűzvész szaga, névtelen hősök arcán a por – csak hív-ság, képzelgés.

Ma már a történelmi látomások hátttere is az iskoláskönyvekben elmaszatolt vagy sminkelt idő...

S mint néhány régi szó, olcsó ékszer a hit.

Mind távolabbról szól a nyelv; az érv breton, a száműzött érzés tán katalán...

Porpelyheket röpít a huzat. Vonz, taszít a lég; ez a lehangoló lebegés még nem bo-lyongás az időben. Sehól a láz, a nappali hold halvány derengése; dísztelen varázsa.

„Tajtékos papír a paripám, mindennek, mindenkinek jut hely e különös *pej* hátán!”... Csak hagyja puffadt véredényű közérzeted.

Te nem hasonlítottál soha azokhoz, kiket könnyen lever a lábáról holmi zavaros életöszön.

Elég egy ötletszerű plusz ecsetvonás, mellyel odalopsz a kifeszített vászon sar-kába még egy kevés festéket. Te ne tudnád? – minden elvétetten lendülő mozdulat és memória-kilengés mögött valamilyen előzetes igazság rejtőzik. (Kérdés, mennyiben lehet érzékeny iránytű, a kényszerű pazarlás vagy vesztesség után, az előérzet pontossága?)

A megtestesült lelki egyensúly példaképei, akik úgy ülnek kényelemhez szokva, egykedvű látszatnyugalomban...

Már csak a steril fehér kórházi környezet hiányzik.

Mindennek volt számodra valami logikája, mely csak úgy félbeszakadt.

Recsegés, kattogás... sortűz valamelyik »túlsó« kontinensen. Ne túlozzunk (a Pa-radicsomban ébredsz majd igazán ennek tudatára) ez még nem a pokol, legfeljebb az eddigi vérkeringésed valóságán túli világ.

Tisztes polgárként akarsz meghalni, akire a végzet törvényei nem, csak az ok-oko-zati kapcsolatok vonatkoztathatók?

(Ki-ki a maga gyorsfolyású idejében. Egy kis huszonegyedik századi kaland – a Sors, és az arányok máris eltolódtak.)

*

Átlyukasztották vagy holtra verték, s érdekes: mégis életben maradt!

Elkábultva vagy sem, azóta csak áll pislogva, ebben a tetőtől talpig zúgó, idegen ürességben.

Ajándék helyett a megfellebbezhetetlen

Ha van valami, amit nem lehet végigélni, az a boldogság.

ANDREJ BITOV

■ A sziklás partszegély, a halványkék rokokó-ég a selymes fűvű hegyi legelő felett köl-csönzött díszlet, jóllehet az ember csak a saját történetét mondhatja el. Együgyű ritmus, mikor reggeltől estig már semmi sem számít. Még az unalom »kényes eleganciája« sem.

Logikus levezetések, logikátlan nyomás az agyban (*szűz* étkezések után); egy ki-lazult korlát, egy torzonborz részeg agresszíven gyanús vigyora, s már menekülne a lélek. Hol vagytok, járai Aranka néni levendulaillatú szekrénye és csikó nyomában nyargalászó délutánok csermelye?...

Hiába a legegyszerűbb gondolat, hogyha a legegyszerűbb megoldás szinte soha sincs kéznél. (Az ösztönös félelem vagy a fontolgtatás fékezi génjeidet, tökmindegy.) Nyisd ki a szemed! – a csalódás zavaros dzsungelére a sivatagi hangulat egyhangú-sága – lemondásé vagy teljes vereségé – számodra inkább olaj volt a tűzre. A méla-

bú látványa mindig lázított, mondhatni feltűzelte bensődöt, hogy megkérdőjelehesd a valóságot.

Besurranni a múltadba, mint holmi történelmi múzeum ereklyéi közé, több pusztá kíváncsiságnál. Leharaptad a becsomagolásra váró egyik csokoládé Mikulás fejét. Bátyuskád bogni kezdett; büntetésből: neked (hozzád) nem jött a Mikulás. Papírcsíkokat vágtaal egy féltve őrzött családi levélből, s nagyanyád meglátta! Halványkéken derengő emlék.

Valamiben azért mégiscsak *különbözik egyik pillanat a másiktól?** Ki tudna válaszolni rá, hogy miben?... Mindazonáltal szelíd képpel, a véletlenszerű serkentésre, csak úgy végig kell járni az utat visszafele.

Egy kelekótya legény azt kiabálja, hogy le a királlyal, éljen a háború! A tömeg felzúdulva ráront. Vérzik az orra, kétségbeesetten kezdi rugdalni támadóit, hogy visszaszerezze tőlük tépett fejfedőjét... Téged meg fojtogat a sírás, és ilyen kolontos különcként képzeled el hősi hivatásod abban a visszahozhatatlan pillanatban.

Kezdetben valamiféle biztonságra vágyunk, nem feltétlenül a világegyetem dolgozószobájára. Örvénylő csend vesz körül, a láthatatlan légmozgás tompán nyomasztó, száraz; nincs esélye rá, hogy valaha is felszikkrazzon. A veszteségek ideje többnyire kellemetlen epeíz a szájban, van, amikor valósággal taszít. A szemhéjráncok, a bőr alatti indokolatlan kékülések... Nem vagy több, mint egy európai klímán élősködő nomád.

Vérbeli játékosársat keresel, de csak az imitációgyártás tökélyére lelsz.

Orcád bárha a halottaid térképe volna – de a szemed szivárványa idegenek üres hivalkodásának görbe tükre. Csakúgy, miként a tét nélküli kimerültségből sem lehet már bőven termő, hasznot hajtó mező. Fellebbezésnek nincs helye. Az agy még tiszta, de a vírus már az elhalt sejtekkel viaskodik; az álmod közben fojtogató torokváladék a kimerültség sorvasztó éjszakáin már a hálószoba sivár terét a hajdani otthonossággal benépesítő halottaidé. Ha rideg egyedüllétre ébredsz, könnyen elveszítheted őket.

S ha megvonod a szívedet tőlük, talán még hamarabb.

Mi az, ami jelet hagy? **

(Újabb kérdések fellegvári séta közben)

■ Az eltűnt személyek hiánya vagy az üres helyek zavarnak inkább (?) – a kánon rendszerint könnyen kitölthető; az elszakítottság érzése, az el nem készült szövegek, a szerencsére bízott (szórványként elsatnyult) szerelmi kapcsolatok, bevallom, a gondolat formátlanságánál, a forma ki nem munkáltságánál is jobban dühítenek.

Mi ez: a múlt tehermentesítésének – a sztorikra, kuriózumokra faricskált történelmi folytonosságérzést, szellemi „felmenőid” kifinomult tudatát is beleértve – buta kísérlete?

Ódon tündérek és üzletember-tünemények egyaránt a nyelvben rejlő szerteágazó fantáziával cikázzák be a feltérképezhetetlen mindenséget?

A múlt tényeit kirekesztő eszelősség milyen jövőt érdemel?

* Avicenna

** W. S.-t parafrázálva